

ที่ สศ ๐๐๐๑/๑๔๑๑

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๒ และ ๓ กทม. ๑๐๒๑๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยต่อการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติ และการค้าของสหภาพยุโรป”

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยต่อการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติ และการค้าของสหภาพยุโรป” จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะกรรมการเกษตรและสหกรณ์ ได้พิจารณาเห็นถึงความสำคัญในการคงศักยภาพในการแข่งขันด้านการส่งออกสินค้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ ซึ่งมีวัตถุดิบสำคัญมาจากภาคเกษตรกรรม สร้างการจ้างงานและนำมาเพิ่มมูลค่าในภาคอุตสาหกรรม ทำรายได้ให้กับประเทศนับแสนล้านบาทต่อปี แต่ด้วยปัจจุบันประเทศคู่ค้าโดยเฉพาะสหภาพยุโรป ได้สร้างมาตรการเพื่ออนุรักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ และอาจส่งผลกระทบต่อสินค้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ของประเทศไทย จึงดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยต่อการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติ และการค้าของสหภาพยุโรป” เสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้พิจารณาการศึกษาของคณะกรรมการเกษตรและสหกรณ์ และมีมติให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยต่อการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติ และการค้าของสหภาพยุโรป” ต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. มาตรการระยะเร่งด่วน ในระยะ ๒ เดือน (สิงหาคม – กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕)

เร่งดำเนินการเปิดเจรจาระหว่างผู้แทนประเทศไทยกับผู้แทนสหภาพยุโรปเพื่อรับทราบแนวทาง การจัดทำข้อตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ Voluntary Partnership Agreements (VPAs) เพื่อลดผลกระทบ จากมาตรการที่จะมีผลบังคับใช้ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี ด้านเศรษฐกิจ รับผิดชอบในการขับเคลื่อน เร่งรัด การดำเนินงานของคณะกรรมการเจรจา EU – FLEGT อย่างเร่งด่วน เพื่อให้ทันต่อการบังคับใช้

๒. มาตรการระยะกลาง ในระยะ ๖ เดือน (ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ – มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๖)

๒.๑ ยกกระดับความสำคัญให้คณะทำงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในการเจรจาทำข้อตกลง ให้เป็นภารกิจเร่งด่วน มีบุคลากรเหมาะสมและมีความต่อเนื่องในการดำเนินการ

๒.๒ มอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศ และกรมส่งเสริมการส่งออก เร่งปฏิบัติตามข้อเจรจา

๒.๓ สนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยงานที่ต้องดำเนินการมีงบประมาณเพียงพอ ในภารกิจสำหรับการเจรจาและการปฏิบัติงานตามข้อเจรจา

๒.๔ ส่งเสริมให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรับทราบ และเข้าใจสาระสำคัญของข้อตกลง สามารถนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

๓. มาตรการระยะยาว (ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป)

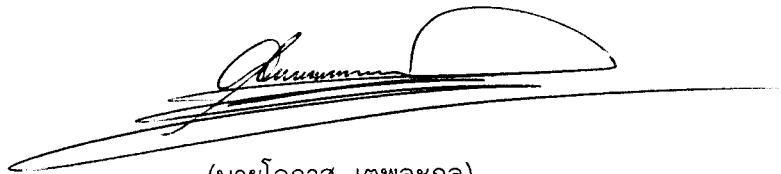
๓.๑ เตรียมความพร้อมของประเทศไทยให้พร้อมรับมาตรการที่ประเทศคู่ค้าในภูมิภาคต่างๆ ที่นอกเหนือจากสหภาพยุโรปจะกำหนดมาตรการในลักษณะเดียวกันมาบังคับใช้ เพื่อให้ประเทศไทยคงศักยภาพในการแข่งขันในธุรกิจไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ได้ยั่งยืน

๓.๒ ภาครัฐต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดเพื่อคุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืนต่อไป

(รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหากผลการพิจารณาเป็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้ทราบในโอกาสแรกด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายโอกาส เทพละกุล)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เรื่อง การเตรียมความพร้อมของประเทศไทย
ต่อการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติ และการค้าของสหภาพยุโรป

๑ ความเป็นมา

ประเทศไทยมีศักยภาพในการส่งสินค้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ สร้างรายได้ให้กับประเทศนับแสนล้านบาทต่อปี^๑ ซึ่งมีวัตถุดิบสำคัญมาจากภาคการเกษตรกรรมที่ต้องตัดโค่นต้นยางพาราที่มีอายุมากและปลูกทดแทนใหม่ด้วยกล้ายางพันธุ์ดีโดยนำไม้ยางพารามาแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์เพิ่มมูลค่าสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและส่งเป็นสินค้าออกต่างประเทศ นอกจากไม้ยางพาราแล้ว ยังมีผลิตภัณฑ์จากไม้ชนิดต่างๆ ที่มาจากสวนเกษตร ได้แก่ ไม้มะม่วง ไม้เงาะ ไม้ทุเรียน และไม้มะพร้าว เป็นต้น รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ไม้สักจากไม้สักสวนป่า

ในปัจจุบันกระบวนการค้าไม้และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ ประเทศผู้ซื้อได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และได้พยายามออกมาตรการในกระบวนการนำไม้เข้าประเทศ เช่น สหภาพยุโรป (กำหนดให้มี EU - FLEGT) และในเวลาอันใกล้ประเทศอื่นๆ ที่เป็นประเทศคู่ค้า ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ กำลังเตรียมออกมาตรการในลักษณะเดียวกับทางสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตที่ต้องปรับให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของผู้บริโภค

ทั้งนี้ในการดำเนินการของประเทศไทยเพื่อเข้าสู่กระบวนการนำไม้เข้าสหภาพยุโรป ที่กำหนดให้มีการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติ และการค้าของสหภาพยุโรป (Forest Law Enforcement, Governance and Trade ; FLEGT) ตามมาตรการดังกล่าวจะเริ่มมีผลบังคับในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่ความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าสู่กระบวนการ EU - FLEGT ยังไม่มีแนวการปฏิบัติที่ชัดเจน และอยู่ระหว่างดำเนินการซึ่งจะมีผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่อผู้ประกอบการทั้งระบบตั้งแต่ ธุรกิจโรงเลื่อย ธุรกิจการแปรรูปไม้ ธุรกิจการผลิตเฟอร์นิเจอร์ตลอดจนหัตถอุตสาหกรรมที่มีไม้เป็นส่วนประกอบ และในที่สุดจะมีผลต่อเกษตรกรและประชาชนที่เป็นเจ้าของสวนยางพาราที่ครบกำหนดต้องตัดโค่นเพื่อปลูกใหม่อาจจะขายไม้ไม่ได้ราคาตามที่ควร เนื่องจากสภาพการของธุรกิจไม้ยางพารา อันเนื่องจากศักยภาพในการแข่งขันเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งที่มีไม้ยางพาราเป็นวัตถุดิบ รวมทั้งไม้ชนิดต่างๆ ดังนั้นสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเรื่อง การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยต่อการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติ และการค้าของสหภาพยุโรป เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

^๑ สถิติการค้า มูลค่าส่งออกด้านผลิตภัณฑ์ไม้ รวบรวมจาก web-site กระทรวงพาณิชย์ ณ วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕ อ้างอิงโดย สมาคมธุรกิจไม้ยางพาราไทย

๒. การดำเนินงาน

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยต่อการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติบาล และการค้าของสหภาพยุโรป ดังนี้

๒.๑ ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารสรุปย่อเรื่อง EU – FLEGT ขององค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการแนวทางการดำเนินการ ตามมาตรการ EU - FLEGT จัดโดยกรมป่าไม้ร่วมกับสหภาพยุโรป เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ สถิติข้อมูล การค้าผลิตไม้และสินค้าจากไม้กระถางพาดิน

๒.๒ เสนอสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมชาตินุมัติแต่งตั้งคณะทำงานเกี่ยวเนื่องของคณะทำงานการเกษตรและสหกรณ์ เพื่อดำเนินการศึกษามาตรฐานสินค้าเกษตร กรณีศึกษาการแปรรูปไม้ยางพารา

๒.๓ เข้าร่วมรับฟังความเห็นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการซึ่งจัดโดยกรมป่าไม้ร่วมกับสหภาพยุโรป เพื่อรับทราบข้อเท็จจริง สภาพปัญหา และแนวทางการดำเนินการ ตามมาตรการ EU - FLEGT เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

๒.๔ เชิญผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องประชุมหารือกลุ่มย่อยร่วมกับคณะทำงานการเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร ผู้แทนกรมการค้าต่างประเทศ

๒.๕ จัดสัมมนาเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เรื่อง การเตรียมความพร้อมรับการปฏิบัติการนำไม้เข้าสหภาพยุโรป EU – FLEGT เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยเป็นการระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย นักวิชาการจากภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้แทนเกษตรกร ผู้แทนผู้ประกอบการ และผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ จัดประชุมคณะทำงานการเกษตรและสหกรณ์ เพื่อประมวล สรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานและจัดทำเป็นร่างความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยต่อการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติบาล และการค้าของสหภาพยุโรป เพื่อเสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบและนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๓.สาระสำคัญของเรื่องและข้อวิเคราะห์

จากการศึกษาของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยต่อการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ธรรมชาติบาล และการค้าของสหภาพยุโรป มีประเด็นสำคัญโดยสรุป ดังนี้

๓.๑ สารสำคัญ

๓.๑.๑ สถิติการค้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ของประเทศไทย

ประเทศไทยมีรายได้มาจากการส่งออกสินค้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้จากต่างประเทศ มีมูลค่านับแสนล้านบาทต่อปี ดังจะเห็นได้จากสถิติข้อมูลที่มาจากรายงานประจำปีของกรมการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลมาจาก web-site กระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕ มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ไม้รวมทุกประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ จนถึง พ.ศ. ๒๕๕๕ (ม.ค.- เม.ย.) ดังปรากฏรายละเอียดตามตาราง

มูลค่า : ล้านบาท

ลำดับที่	ประเภทผลิตภัณฑ์	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕ (ม.ค.-เม.ย.)	๒๕๕๕ (ม.ค.-เม.ย.)
๑	ไม้แปรรูป	๑๑,๗๕๘.๐๖	๑๗,๐๕๓.๔๕	๒๑,๘๕๐.๑๘	๕,๖๙๒.๒๕	๗,๙๗๖.๗๑
๒	ไฟเบอร์บอร์ด	๘,๓๒๕.๗๙	๑๑,๐๐๑.๓๒	๑๒,๑๑๖.๒๓	๓,๓๖๔.๖๙	๓,๕๕๙.๘๐
๓	ไม้อัด	๗,๗๔๗.๖๗	๘,๗๒๗.๓๒	๙,๑๑๗.๘๓	๒,๖๐๑.๕๕	๒,๙๖๒.๘๙
๔	แผ่นไม้วีเนียร์	๘๗.๒๔	๘๙.๕๒	๖๗.๑๐	๒๑.๖๙	๔๑.๔๑
๕	ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้	๔๑,๕๔๘.๑๘	๕๒,๒๑๗.๖๑	๖๐,๙๑๓.๑๖	๑๖,๙๙๖.๐๖	๒๐,๗๐๔.๗๖
๖	ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้อื่น ๆ	๔,๗๒๘.๙๖	๗,๗๒๐.๒๒	๑๐,๓๘๖.๗๗	๓,๐๓๕.๓๖	๔,๐๐๒.๖๘
๗	เครื่องใช้ทำด้วยไม้	๒,๒๒๖.๐๐	๒,๐๑๘.๐๓	๑,๙๒๐.๑๓	๕๙๐.๔๗	๕๘๙.๖๗
๘	อุปกรณ์ก่อสร้างทำด้วยไม้	๒,๔๔๗.๘๒	๑,๙๗๙.๑๒	๑,๘๒๓.๐๑	๖๐๓.๐๑	๔๖๕.๑๙
๙	ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์	๖,๕๙๑.๙๗	๘,๙๙๓.๘๐	๘,๒๐๓.๓๓	๒,๘๖๐.๐๓	๒,๗๐๐.๓๘
๑๐	รูปแกะสลัก และเครื่องประดับทำด้วยไม้	๑,๕๓๖.๗๙	๑,๖๙๐.๑๐	๑,๘๔๗.๔๗	๕๔๘.๒๙	๖๐๘.๒๖
๑๑	เฟอร์นิเจอร์ไม้	๑๗,๐๔๔.๘๘	๑๗,๔๗๐.๕๓	๑๕,๘๓๐.๙๒	๕,๑๐๗.๓๔	๔,๕๖๖.๐๓
๑๒	กรอบรูปไม้	๒,๖๓๙.๘๖	๑,๙๔๑.๕๓	๑,๗๘๔.๔๓	๕๓๘.๗๖	๔๙๘.๑๕
๑๓	เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน	๓๔,๑๓๙.๗๒	๓๗,๑๐๑.๓๔	๓๔,๙๙๐.๔๗	๑๑,๔๒๑.๘๗	๑๐,๗๗๔.๗๗
	มูลค่ารวมทั้งสิ้น	๑๔๐,๘๗๒.๙๔	๑๖๘,๐๐๓.๘๙	๑๘๓,๔๐๕.๐๓	๕๓,๓๘๑.๓๗	๕๙,๔๕๐.๗๐

๓.๑.๒ ต้นกำเนิดและความหมายของ FLEGT

การทำไม้เถื่อนก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาพแวดล้อม และความเสียหายทางสังคมอย่างร้ายแรง พร้อมๆ กับทำให้รัฐบาลต่างๆ สูญเสียรายได้ไปประมาณ ๑๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ทุกปี การประชุมสุดยอดผู้นำ ๘ ประเทศ (G๘) ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้มีการหารือถึงมาตรการในการจัดการกับการทำไม้เถื่อนและรับ “แผนปฏิบัติการสำหรับป่าไม้” มาใช้อย่างเป็นทางการต่อมาในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ คณะกรรมาธิการยุโรปเป็นเจ้าภาพจัดประชุมระหว่างประเทศเพื่อพูดคุยหารือกันว่าสหภาพยุโรปจะทำอะไรได้บ้างกับมาตรการต่อสู้การทำไม้เถื่อน ในการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งจัดขึ้นในนครโยฮันเนสเบิร์ก ในปีเดียวกัน คณะกรรมาธิการยุโรปตั้งความมุ่งมั่นไว้อย่างเข้มแข็งที่จะต่อสู้กับการทำไม้เถื่อนและการค้าไม้ที่ตัดมาอย่าง

ผิดกฎหมาย สหภาพยุโรปได้ตีพิมพ์ข้อเสนอแรกสำหรับแผนปฏิบัติการ FLEGT ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ จากนั้นก็ได้มีการพัฒนาการริเริ่มต่างๆ ขึ้นมา ทั้งจากการแสดงความมุ่งมั่นในระดับชาติและระดับสากลขนานกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการตั้งกระบวนการ FLEG (การบังคับใช้กฎหมายป่าไม้และธรรมาภิบาล) ระดับภูมิภาคขึ้นมาสามกระบวนการคือ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาฟริกา (AFLEG) และยุโรปกับเอเชียเหนือ (ENA FLEG) กระบวนการเหล่านี้มีการประสานงานโดยธนาคารโลกส่งผลให้เกิดการแสดงความมุ่งมั่นในระดับรัฐมนตรีในการหาวิธีและดำเนินงานแผนปฏิบัติการเพื่อต่อสู้กับการทำไม้เถื่อนในแต่ละภูมิภาค

FLEGT ย่อมาจาก Forest Law Enforcement, Governance and Trade หรือการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมาภิบาล และการค้า แผนปฏิบัติการ FLEGT ของสหภาพยุโรปเป็นโครงการของปฏิบัติการต่อปัญหาการทำไม้เถื่อน (การทำไม้ที่ผิดกฎหมาย) และการค้าผลิตภัณฑ์ไม้ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๓ แผนปฏิบัติการการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมาภิบาล และการค้า (Forest Law Enforcement , Governance and Trade; EU – FLEGT) แผนปฏิบัติการนี้ได้กำหนดมาตรการต่างๆ ที่มุ่งหมายต่อสู้กับปัญหาการทำไม้เถื่อน มาตรการเหล่านี้เน้นไปยังเรื่องกว้างๆ ๗ เรื่อง คือ

- ๑) การให้ความช่วยเหลือประเทศที่ผลิตไม้
- ๒) กิจกรรมส่งเสริมการค้าไม้ที่ถูกกฎหมาย
- ๓) การส่งเสริมนโยบายการจัดซื้อโดยรัฐ
- ๔) การสนับสนุนต่อการริเริ่มในภาคเอกชน
- ๕) การให้ความมั่นใจทางด้านการเงินและการลงทุน
- ๖) การใช้เครื่องมือทางกฎหมายที่มีอยู่หรือการรับเอากฎหมายใหม่มาสนับสนุนแผน
- ๗) การจัดการปัญหาไม้ที่มีการนำไปใช้สนับสนุนทางการเงินในกรณีความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ

๓.๑.๔ ระเบียบ กฎหมาย และข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง ภายใต้แผนปฏิบัติการ EU – FLEGT ประกอบด้วย

๑) Voluntary Partnership Agreements (VPAs): ข้อตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ โดยมีกระบวนการตรวจสอบประกอบด้วย

- ๑.๑) Due Diligence: การตรวจสอบและประเมินค่าของบริษัทที่ทำการค้า
- ๑.๒) Stakeholder involvement การยอมรับของผู้มีส่วนได้เสีย
- ๑.๓) Traceability กระบวนการตรวจสอบย้อนกลับ
- ๑.๔) Third party Monitoring Organisations การจัดตั้งองค์การตรวจสอบ

๒) EU Timber Regulation Enforcement : การควบคุมการจำหน่ายไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ที่ผิดกฎหมายในตลาด EU จะมีผลบังคับใช้ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ตามกฎระเบียบ EU ครอบคลุมไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ประเภทต่างๆ ดังนี้

- ๒.๑) เฟอร์นิเจอร์ไม้
- ๒.๒) กรอบรูปไม้

๒.๓) ชิ้นส่วนที่ทำจากไม้

๒.๔) ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ที่ทำมาจากป่าปลูก ได้แก่

- (๑) ไม้ยางพารา
- (๒) ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเศษไม้อัด
- (๓) ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากขี้เลื่อยและเศษไม้
- (๔) MDF
- (๕) Particle Board
- (๖) Laminated Wood

๒.๕) กระจาดและเยื่อกระจาด

๒.๖) สินค้าที่ตรงตาม Harmonized Code ใน annex II ยกตัวอย่าง เช่น

- (๑) ๔๔๐๓ ไม้ซุงซระ, ไม่ว่าจะลอกเปลือกหรือแก่นไม้, หรือท่อนสี่เหลี่ยมแบบหยาบ
- (๒) ๔๔๐๖ ไม้หมอนทางรถไฟ หรือราง (เชื่อมแบบกากบาท)
- (๓) ๔๔๐๗ ไม้เลื่อยหรือชิ้นไม้ด้ามยาว, สไลด์หรือลอก, ไม่ว่าจะเป็บบแบบเปลือย แบบขัด หรือต่อปลายที่มีความหนามากกว่า ๖ มม.
- (๔) ๔๔๐๘ แผ่นไม้สำหรับทำไม้อัด (ที่รวมเอาไม้แผ่นบางสไลด์), สำหรับไม้อัดหรือสำหรับไม้แผ่นบางหรือไม้อื่นๆ, ไม้เลื่อยตามยาว, สไลด์หรือลอก, ไม่ว่าจะเป็บบแบบเปลือย แบบขัด หรือต่อปลาย ที่มีความหนาน้อยกว่า ๖ มม.
- (๕) ๔๔๐๙ ไม้ (รวมไม้ยาวและไม้ตกแต่งพื้นปาร์เก้ ที่ยังไม่ประกอบ) ไม้ที่มีการตกแต่งรูปร่างทั้งแผ่น (ลื่น, เป็นร่อง, ทำให้ฟู, เหลา, ต่อเป็นรูปตัววี, เป็นเม็ด, ทำเป็นเป้า, เป็นรูปกลม หรือที่คล้ายกัน) ที่มาพร้อมกับส่วนแต่งปลายหรือปิดหน้า, ไม่ว่าจะเป็บบแบบเปลือย แบบขัด หรือต่อปลาย
- (๖) ๔๔๑๒ ไม้อัด, แผ่นไม้อัด และไม้แผ่นที่คล้ายกัน

๓.๒ ข้อวิเคราะห์

๓.๒.๑ ความมุ่งหมายระยะยาวของแผนปฏิบัติการ FLEGT คือ การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ดังนั้นนิยามของไม้ที่ผลิตอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จึงจำเป็นต้องกล่าวถึงเสาหลักทั้งสามของความยั่งยืน หมายถึง กฎหมายที่มีเป้าหมายทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมทั้ง

๑) การอนุญาตและการปฏิบัติตามสิทธิที่จะทำไม้ในขอบเขตที่มีการประกาศตามกฎหมายไทย โดยเคร่งครัด

๒) การปฏิบัติตามข้อกำหนดในการจัดการป่าไม้ ตามกฎหมายป่าไม้ของไทย รวมถึงกฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎหมายแรงงาน และกฎหมายสวัสดิการที่มีผลต่อชุมชนที่เกี่ยวข้อง

๓) การปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวกับภาษี อากรนำเข้าและการส่งออก ค่าภาคหลวง และค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการทำไม้และการค้าไม้ในประเทศไทย

๔) การเคารพสิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่อาจได้รับผลกระทบจากการทำไม้ ในกรณีที่มีสิทธิ

๕) การปฏิบัติตามข้อกำหนดข้างต้นให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๓.๒.๒ การดำเนินการตามกฎหมายป่าไม้ ธรรมาภิบาล และการค้า แผนปฏิบัติการ FLEGT ของสหภาพยุโรป จำเป็นต้องดำเนินการไปตามขั้นตอน และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในข้อตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ จะมีความสำคัญในระหว่างที่มีการออกแบบและนำข้อตกลงมาใช้ ในการออกแบบและเตรียมการเจรจาระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศหุ้นส่วน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบ ที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนท้องถิ่นหรือประชากรผู้ยากจนหรือผู้ผลิตรายย่อย ให้เกิดผลกระทบในทางลบน้อยที่สุด ก่อนที่จะมีการเจรจาอย่างเป็นทางการ หลังจากบรรลุข้อตกลง จะทำการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานต่อไป

ในประเทศไทยพอจำแนกแหล่งที่มาของไม้ออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มไม้นำเข้า กลุ่มไม้ป่าปลูก และกลุ่มไม้ผลพลอยได้จากภาคเกษตรกรรม ทั้งสามกลุ่มนี้จะมีความเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแตกต่างกันไป ทั้งเกษตรกร ประชาชน ผู้ประกอบการ ตลอดจนภาครัฐ นับได้ว่ามีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๒.๓ ข้อจำกัดของประเทศไทยในการจัดทำข้อตกลง Voluntary Partnership Agreements (VPAs) มีเหตุที่เกี่ยวข้องและเป็นอุปสรรคในการดำเนินการประกอบด้วย

๑) การตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำข้อตกลงของภาครัฐ ภาคเอกชน และความไม่เข้าใจของเกษตรกรต่อแผนปฏิบัติการการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมาภิบาล และการค้า (Forest Law Enforcement, Governance ; EU – FLEGT)

๒) งบประมาณของหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการมีไม่เพียงพอ จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๓.๒.๔ ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ของประเทศไทย เปรียบเทียบระหว่างการทำข้อตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ Voluntary Partnership Agreements (VPAs) กับ การไม่ทำข้อตกลง

๑) กรณีประเทศไทยทำข้อตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจกับสหภาพยุโรป (ทำ VPAs)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการปลูกไม้ยืนต้นและสวนป่า เนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพันธุ์ไม้ที่หลากหลาย และโครงสร้างการผลิตของประเทศไทยที่มีประชากรใช้ที่ดินเพื่อทำการเกษตรต่อสัดส่วนการใช้ที่ดินประกอบอาชีพประเภทอื่นๆ ในอัตราที่สูง ประชากรในภูมิภาค

มีลักษณะเป็นสังคมเกษตร มิใช่เป็นวัตถุดิบซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการทำการเกษตรทั้งจากการทำสวนผลไม้ สวนยางพารา และการปลูกสวนป่าจำนวนมาก และยังมีกรอบอาชีพที่พัฒนาเป็นอาชีพเสริม ดังนั้น การส่งสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์ไม้ออกไปต่างประเทศย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมกลับมายังประชาชน ในภูมิภาคด้วยเป็นสำคัญ

การร่วมทำข้อตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ ซึ่งเป็นการทำข้อตกลงการค้าระหว่าง สหภาพยุโรปกับประเทศผู้ผลิตไม้และค่าไม้ เพื่อยุติการทำไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะต้องเป็นไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ที่ถูกกฎหมายเท่านั้น ที่จะเข้าไปยังตลาดสหภาพยุโรปได้ เมื่อการเจรจา VPAs สำเร็จแล้ว สหภาพยุโรปจะออกใบอนุญาต FLEGT ซึ่งหมายความว่า ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้จะได้รับการยกเว้น ขั้นตอนและการพิสูจน์สถานะที่จะมีขึ้นตามกฎหมาย

ในกรณีที่การเจรจา VPAs สำเร็จ ไทยจะได้ใบอนุญาต FLEGT หรือเอกสารรับรองสถานะ ความถูกต้องตามกฎหมายของไม้และผลิตภัณฑ์ไม้เหล่านั้น ซึ่งจะทำให้ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้บางประเภทจากประเทศไทย ได้รับการยกเว้นขั้นตอนการพิสูจน์สถานะ และรัฐบาลไทย สามารถเจรจาขอเพิ่มประเภทไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ ที่ต้องการให้ใบอนุญาต FLEGT ครอบคลุมได้ ในระหว่างการเจรจา VPAs กับสหภาพยุโรป

๒) กรณีประเทศไทยไม่ทำข้อตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจกับสหภาพยุโรป (ไม่ทำ VPAs)

ในกรณีที่ไทยยังไม่มีหรือไม่ทำ VPAs ผลิตภัณฑ์ไม้จากไทย ยังสามารถเข้าไปในตลาดสหภาพยุโรปได้ แต่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ EU Timber Regulation ซึ่งไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ของไทยจะถูกตรวจสอบ โดยฝ่ายสหภาพยุโรป หากพบว่าเป็นไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ที่ผิดกฎหมาย ผู้ประกอบการของสหภาพยุโรปจะถูก ดำเนินคดีตามกฎหมาย

แม้ว่ากฎระเบียบ EU Timber Regulation จะไม่ได้กำหนดภาระหน้าที่ของภาครัฐหรือผู้ประกอบการ จากประเทศคู่ค้าที่ส่งออกไม้และผลิตภัณฑ์ไม้มายัง EU โดยตรงแต่กฎระเบียบดังกล่าวได้กำหนดภาระความรับผิดชอบ ให้ผู้ประกอบการใน EU ว่าจะต้องมีระบบรับรองความถูกต้องของไม้และผลิตภัณฑ์ไม้เหล่านั้นๆ

หลังจากเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ หากสินค้าจากไทยไม่มีใบอนุญาต FLEGT ที่จะได้รับจากการเจรจา VPAs กับ EU หรือผู้ประกอบการไทยไม่สามารถแสดงเอกสารรับรองความถูกต้องตามกฎหมายของ ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ รวมทั้งวัตถุดิบไม้ที่ใช้ในการผลิตสินค้า ส่งผลให้ผู้นำเข้ายุโรปไม่สามารถสั่งซื้อสินค้าจาก ประเทศไทยได้ ยกเว้นแต่ผู้ประกอบการแต่ละรายจะทำการรับรองและพิสูจน์เป็นรายบุคคลซึ่งจะเป็นการเพิ่มภาระ และต้นทุนทำให้ไม่สามารถแข่งขันได้ และมีผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจไทยที่เกี่ยวกับไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ และสะท้อนไปถึงเกษตรกรในที่สุด

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติบาล และการค้าของสหภาพยุโรป (Forest Law Enforcement , Governance ; EU – FLEGT) สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีความเห็นและข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศไทย ในภาพรวมตลอดจนภาคการเกษตรและผู้ประกอบการ ดังนี้

๔.๑ มาตรการระยะเร่งด่วน ในระยะ ๒ เดือน (สิงหาคม – กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕)

เร่งดำเนินการเปิดเจรจาระหว่างผู้แทนประเทศไทยกับผู้แทนสหภาพยุโรปเพื่อรับทราบแนวทางการจัดทำข้อตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ Voluntary Partnership Agreements (VPAs) เพื่อลดผลกระทบจากมาตรการที่จะมีผลบังคับใช้ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจ รับหน้าที่ในการขับเคลื่อน เร่งรัด การดำเนินงานของคณะกรรมการเจรจา EU – FLEGT อย่างเร่งด่วนเพื่อให้ทันต่อการบังคับใช้

๔.๒ มาตรการระยะกลาง ในระยะ ๖ เดือน (ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ – มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๖)

๔.๒.๑ ยกกระดับความสำคัญให้คณะทำงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในการเจรจาทำข้อตกลง ให้เป็นภารกิจเร่งด่วน มีบุคลากรเหมาะสมและมีความต่อเนื่องในการดำเนินการ

๔.๒.๒ มอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศ และกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เร่งปฏิบัติตามข้อเจรจา

๔.๒.๓ สนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยงานที่ต้องดำเนินการมีงบประมาณเพียงพอในภารกิจสำหรับการเจรจาและการปฏิบัติงานตามข้อเจรจา

๔.๒.๔ ส่งเสริมให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรับทราบ และเข้าใจสาระสำคัญของข้อตกลง สามารถนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

๔.๓ มาตรการระยะยาว (ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป)

๔.๓.๑ เตรียมความพร้อมของประเทศไทยให้พร้อมรับมาตรการที่ประเทศคู่ค้าในภูมิภาคต่างๆ ที่นอกเหนือจากสหภาพยุโรปจะกำหนดมาตรการในลักษณะเดียวกันมาบังคับใช้ เพื่อให้ประเทศไทยคงศักยภาพในการแข่งขันในธุรกิจไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ได้ยั่งยืน

๔.๓.๒ ภาครัฐต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดเพื่อคุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืนต่อไป
